

Növekvő szláv befolyás Magyarországon

Krúdy Gyula művei alapján Huszárik Zoltán filmet készített Szindbádról. Ösbemutatója Nyíregyházán volt a Krúdy Moziban október 20-án. Több mint egy hónappal megelőzték az országos vetítés kezdetét. Tiszteletadás volt ez, hogy éppen az író szülővárosában és születésnapjának előestéjén léptek vele a nyilvánosság elé.

A közönség aggodalommal várta a film bemutatását, hiszen annyi jó magyar irodalmi mű bosszantóan rossz filmjei után nem várhattak örömet és lelkesedést. De Krúdy művei kiválóan alkalmasak a filmre. Bennük a hagyományos időrend helyett a múlt és a jelen állandóan változtatják egymást.

Szindbád végiglátogatja régi szerelmait, minden nőnek szinte ugyanazokat a szavakat, kegyes hazugságokat mondja, mégis mintha mély titkokat közölné az élet végső értelméről. Szindbád sokféle környezetben bukkan fel: polgári otthonokban, tabáni kiskocsmákban, felvidéki kisvárosok ódon hangulatú utcáin, cukrászdákban és templomi kórusban.

Ki ez a Szindbád? Szeretik úgy emlegetni, mint afféle modern Casanovát. De Szindbád nem egyszerűen kalandor. Nagy szakértője az ételek ízének is, mégsem csupán üres ételélvező. Aki — a kritikusok szerint — gáláns kalandokat vár a filmtől, az csalódni fog benne. Szindbád alakját a filmen Latinovits Zoltán formálta meg s mintha egyenesen Krúdy könyveiből lépne a nézők elé.

Nem megfelelő a filmnek ez a vidéki ösbemutatója, hiszen kevés olyan írónk van, akinek alkotásaiban ennyire elevenen élne a szülőváros képe, mint Krúdy művészetében. A régi dzsentri réteget ábrázolja, a hóbortos különcöket, kincskeresőket és babonás családi legendák szövögetőit.

— A Nyírség az a hely — írja —, ahol legtovább volt agaruk és vizslakutyájuk a tönkrement gavalléroknak és ahol mindig emlékeztek a régi uraságra, elkótyavetyélt tekintélyre, ősi birtokra és fennhéjázó nemessegre. Itt mindenki a múltjából akart megélni. Máshol már betörődtek az emberek, hogy vége a régi világnak, dolgozni, tanulni, igyekezni kell, hogy megélhessenek. De ezen a mocsaras, ködös, szegény, kidőlt-bedőlt tájon még mindig kártyáztak, ittak, vetélkedtek, cifra kocsin jártak, hajdút tartottak, párbafoztak, barátkoztak, hangosak voltak a kurjantásaik, de már mindenki tudta, hogy vége a régi világnak.

Krúdy saját életét jellemzi a nyírségi dzsentry puskás, csizmás, kutyakorbácsos, hétszilvafás uraival. Ő töltötte életét kocsmákban és kétéshírű szalonokban, s a kommunizmus most szereti idézni ezt a krúdyas, furcsa, hetyke, legénykedő, virtuskodó, ásfítozó, unatkozó Magyarországot.

Még a földrajzi neveknek is más jelentést ad. Nagykállót, ahol Krúdy apja kezdetben vármegyei főügyész volt, elragadja a Kállay családtól és a posztókészítéshez szükséges kállómalom emlékéért érzi nevében. Dehát Nagykálló mindig katonai erősség volt, nem pedig a posztókészítő ipar központja.